

ԳՐԱԿԱՆ

ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՀՆՁԵՆ ԶԱՆԳԱԿՆԵՐԸ

Զանգակ, երբ ինքնաշարժները կը սուրան, հանրակառքերը կը թաւալին, քառ-
սուներ կ'ընկղմին արտերու շերտերու ետին, իրարու խառնելով աղմուկը իրենց խա-
տոցներուն: Զանգակ՝ երբ դպրոցները կը բանան իրենց դուռները սղոց աղաղակին,
գործարանները կ'արծակեն իրենց մեքենաներու շշուճը, երբ գնացքները իրենց մեկնումը
կը սուլեն, ստեղծելով խաժ խաժամուժը առտուան:

Զանգակ՝ գործի եւ հանգիստի, ռիթմը, ծայնը, մտրակը վազող, քրտնող ու հե-
ւացող կենսերին, թրթռուն ճպտոր անոր շարժման ու յանգումին:

..... Ու զանգակը էմփաժնի կաթողիկէին, խոր ու թրթռուն, հոգիներու ան-
դոհին ու աճապարանքին վրայ կաթիլ կաթիլ ինկող, եղկ ու աներկրային:

Լայնցան, թեթեւան անուշտ հոգիները այն բացառիկ օրուան մէջ, երբ էջ-
միածնի կաթողիկէն արցունքներու մէջ ժպտուն ու երջանիկ մօր մը պէս՝ նորէն կան-
չեց իր զաւակները եւ խօսեցաւ անոնց...: Էմփաժնի զանգակ, ինչպէս բացիք հորի-
զոնը անցեալին ու վաղուան, եւ օղակները օրերու տրտմութեան: Ոսկի ամպ, երազ
ու աղօթք: Շրջապատէն, աղմուկէն ու նիւթէն վեր ելլելու մետաքս թելը կ'երկարի
լուսաւոր հեռուներուն...: Պատեր, կամարներ, կանթեղներ ու մոմեր, ծխածան ու
ճառագայթ, «զուարթուններու բացխփիկ թեւերուն մէջէն» ջնրմ ու յաւիտենական:

Էմփաժնի զանգակ, «լեզու մայրական» տարիներու լուսթենէն վերջ, պատուհա-
սուած համրի մը հանգույն, կը խօսիս հրաշքով յանկարծ, ու ծայնը արեւոտ ճամբայ մը
ինչպէս, կ'երկարի ժամանակին ու միտքին բոլոր փուլումներուն մէջէն՝ դէպի խոր-
հուրդով կայանաւոր մեր մատուռները, մեր իրական կեանքի կերպարանքին, մեր ա-
ւանդական զգայնութեանց փրկարար ամրոցը:

Էմփաժնի զանգակ, ծայնը, տեսիլքը, երկնաթռիկ երազը իմ պապերուն, դուն
ճամբան ես մեր ներքին լոյսերուն, եւ կը յուզես կ'արթնցնես այդ բոլորը զօղանջնե-
րուդ թրթիռին մէջ, իրենց հազարամեայ քունէն:

Հնչէ նորէն, սրբազան զանգակ, եւ հոգիները, ճառագայթ ու ստուեր, թող
վազեն իրենց աւազանին, երկիրն ու երկիրքը լեցնող խորհուրդին:

Հնչէ նորէն, ու թող թեթեւան, հալին երկաթ՝ շղթաները հոգիի թեւերուն ու
ծուլուին, կապուին իրարու, լոյսին ու լացին, խորհուրդին ու տառապանքին աներկ-
րային ծփանքով:

Հնչէ խորհուրդ էմփաժնի, ու թող ծայնդ՝ կաթիլ կաթիլ եւ աստղ առ աստղ,
ծաւալի նեարդներէն ներս, երկնակարօտ մարդերու, օծելու համար մեղքին բաւիղ-
ները, գունաւորելու ամպերը ցաւին մեր հորիզոնին վերեւ, վասնզի դուն անհուն ծայնն
ես՝ հազարներու տառապանքին ու երազին:

*

Ու զանգակ դարձեալ՝ երբ քաղաքի կեդրոնին, երգին պալատէն, յստակ ալիք-
ները երգչուհիներուն կ'արշաւեն, երբ տանիքներու կատարէն թելաւոր ընթաններ կը
պարպեն աշխարհին խելքն ու յիմարութիւնները մարդոց, աղմուկով ու տենդով: ... Ու
կեանքի այս եռեւեփունէն լեւէջքին վերեւ, զանգակը հսկումին, հեռաւոր գիւղաքաղաքի
զանգակատունէն արծակուած՝ հոգիներու անտես ռատիոյին: Մութին ու ամայքին մէ-
ջէն, լուսնի կարկազ մեղեդի մը ինչպէս, որ կը ծփայ ու կը խաղաղի ձ

գակները վերստին բացին իրենց շրթները, թափելու համար ի սփիւռս աշխարհի ցիրուցան հայութեան ողբաշաղտերուն վրայ աւետիսը վերանորոգ հայրապետութեան, այն առտուն հայոց հայրենիքը աւելցաւ, աճեցաւ:

Իր դարերն էին որոնք ետ կը դառնային, մեր պատմութեան բոլոր սխրագին, սրտայոյզ գեղեցկութիւնները վերստին պարպելու, այդ ամէնուն համար ծարաւահիւծ մեր սիրտերուն:

Էջմիածնի զանգակներ, զիտէք թէ ինչպէս լսեցին ձեզ կայանին մէջ կոյր, անդամալոյծ, մահամերձ մեր ծերերը: Ի՞նչպէս դուք գտաք սրտին տաճարները մեր պարմաններուն: Ի՞նչպէս իջաք կոյս աւազաններուն մէջը մեր մանուկներու հոգիին:

Էջմիածնի զանգակներ, ձեզ չեմ նմանցներ գարունն աւետող ծայներուն. դուք մեզի դարձաք ոչ միայն իբրեւ մեր պատմութիւնը այդ առտու, այլ մեր շքեղ ապառնին:

Ձեր ծայնն է արբենի այն պողոտան, որուն վրայէն հանդերձուած է քալել հակատագիրը այս ժողովուրդին:

Ովսաննա ի մեռելոց յարուցելոյն:

ԵՂԻՎԱՐԴ

Ն Ե Ր Կ Ա Յ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա

Կուգաս ինծի,
Երբ պարտուած եմ ալ ինձմէ,
Կամ երբ կ'իյնայ հովը ցուրտին
Վըրան կըրակ իմ օտերուն:

Կուգաս ինծի,
Անմոռեմի, երբ կործանած
Լեռնէ յոյսիս, ու չեմ բաւեր
Քեզ առնելու պարտանակիս:

Կուգաս ինծի,
Մութէն մաղուած լոյս մը ինչպէս,
Կաթիլ կաթիլ աստղանալու
Վըրան պըղտօր իմ մեղեքուն:

Բ

Կը կարծէի,
Հիւլէին մէջ գանկն ըլլայիք
Դուն քսեղծած տիեզերքիդ.
— Անհունէն վեր, անհունն է մարդ:

Կը կարծէի,
Երանութեան խորհուրդն անհաս